

Aboa – Quo Vadis?

Det finns många olika sätt att uppfatta Åbo Akademis nuläge. En färsk rapport som Koulutuksen Tutkimuslaitos (KTL) gav ut i somras ger en slags bild. I rapporten gjorde man ett så kallat stresstest för Finlands universitet med fokus på vilken förändring som skett mellan åren 2019 och 2022/2023 visavi några centrala nyckeltal i verksamheten.

Stresstestet inkluderar 7 olika indikatorer. I kategorin "antalet sökande" är vi bäst i Finland. Vår ökning från 2019 till 2023 var häpnadsväckande 56% och antalet inskrivna studerande har ökat med 10 %. Vad gäller antalet examina ligger vi på 9:de plats. Rapporten visar också att kostnaderna för vår verksamhet ökat med 7%. Det kostar till exempel 660 euro att producera en studiepoäng vid ÅA, en summa som placerar oss på fjärde plats samtidigt som kostnader per anställd är högst vid ÅA bland samtliga universitet. Åbo Akademi står alltså inför en verklig utmaning.

Alla organisationer har en grundläggande fråga man ständigt behöver återkomma till: Vad är det vi gör och förväntas göra? Vad är vårt uppdrag? Vad är det vi förväntas åstadkomma? Frågor som ofta hörs och diskuteras är Vart är ÅA på väg? och Varför görs så många förändringar vid ÅA? Att fundera över olika alternativ är av avgörande betydelse för vilken riktning man väljer. Som rektor vill jag mer än gärna möjliggöra den bästa tänkbara forskningen, den mest attraktiva utbildningen, de bästa databaserna och de viktigaste apparaterna.

Universitetsledningens uppgift är att se till att vi har de bästa förutsättningarna. Alla de här förutsättningarna kostar dessvärre en hel del pengar, och en stor del av dilemmat är att majoriteten av dessa pengar inte kommer från att det vi gör är kvalitativt bra, utan från att vi producerar tillräckligt mycket av det som finansären önskar. Åbo Akademis uppdrag är att möjliggöra högsta möjliga kvalitet på utbildning och forskning för Finlands svensk- och tvåspråkiga kontext, men vi får inte pengar för att vi är svenskspråkiga eller för att vi är världens bästa universitet på Biskopsgatan eller i Academill.

Den nationella finansieringsmodellen universiteten haft sedan 2021 evalueras som bäst och en möjlig ny modell som ska tillämpas från 2025 framåt som ett mått på vår verksamhet håller på att tas fram. Också den nationella, parlamentariskt förankrade stora satsningen på att utveckla landets forsknings-, utvecklings- och innovationskultur lanseras inom kort. Samförståndet är stort: Finland behöver satsa på forskning och utveckling. Är vi vid ÅA beredd att möta denna möjlighet och utmaning, och bidra till den vision som utmålas?

Quo Vadis, vart är vi på väg? För mig är det tydligt att besvara frågan med att hänvisa till de dokument vars enda syften är att besvara just den frågan: vår strategi och vår verksamhetsplan som de facto är den grund som vi i ÅA-ledningen bygger våra planer på. Under det kommande året ska vi revidera vår strategi utifrån två huvudsakliga aspekter: en utvärdering av omvärldens effekt och i ljuset av vårt ekonomiska läge.

Vi behöver satsa där vi behöver bli bättre för att ha de förutsättningar som krävs, våga avstå från sådant som inte bidrar till förbättring och reagera på interna såväl som externa förändringar. Ett viktigt tema för mig det här läsåret är att utveckla en uppföljnings- och kvalitetskultur i vår verksamhet, att skapa ännu mera förutsättningar för våra forskare och lärare och att utveckla samarbetet med våra externa samarbetspartners, inom universitetsvärlden, politiken, förvaltningen, inom närings- och kulturlivet och med våra alumner och med de stiftelser som visar sin välvilja mot vår verksamhet.

Välkommen till ett nytt läsår, välkommen till att delta i arbetet med att ta fram den kommande riktningen vid Åbo Akademi!